
РОЗВИТОК ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

УДК 502.4(477.86)

АНАЛІЗ СТАНУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сухорська О.П., Мацуська О.В.
Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького
вул. Пекарська, 50, 79010, м. Львів
olgaps@ukr.net

У статті представлено результати аналізу природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ) Івано-Франківської області. Здійснено порівняльну оцінку структури ПЗФ у межах адміністративно-територіального поділу регіону. Дослідження побудоване на матеріалах регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Івано-Франківській області. *Ключові слова:* природно-заповідний фонд, біорізноманіття, коефіцієнт заповідності, природно-заповідні території.

Анализ состояния природно-заповедного фонда Ивано-Франковской области. Сухорская О.П., Мацуская О.В. В статье представлены результаты анализа природно-заповедного фонда Ивано-Франковской области. Проведена сравнительная оценка структуры ПЗФ в пределах административно-территориального деления региона. Исследование построено на материалах регионального доклада о состоянии окружающей природной среды в Ивано-Франковской области. *Ключевые слова:* природно-заповедный фонд, биоразнообразие, коэффициент заповедности, природно-заповедные территории.

Analysis of the state of natural resources fund Ivano-Frankivsk region. Sukhorska O., Matsuska O.V. The article presents the results of the analysis of the natural reserve fund of the Ivano-Frankivsk region. The comparative estimation of the structure of the natural reserve fund within the administrative-territorial division of the region is carried out. The research is based on the materials of the regional report on the state of the environment in the Ivano-Frankivsk region. *Key words:* natural reserve fund, biodiversity, reserve ratio, natural reserve area.

Постановка проблеми. Біорізноманіття є фундаментом духовного та фізичного здоров'я будь-якої нації. Антропогенізація довкілля призводить до суттєвих змін ландшафтного й біологічного різноманіття природних екосистем. Збереження біорізноманіття – це збереження навколишнього природного середовища для людської цивілізації. У країнах Європейського Союзу заповідні об'єкти займають не менше 10–15% площі держави, а в Україні – лише трохи більше 6% території. Однак в області, у яких цей показник наближається до європейського [1; 2].

Івано-Франківщина – унікальний у біогеографічному аспекті край із багатими природними умовами й ресурсами, різноманітним рослинним і тваринним світом, джерельними водами річок і чистим карпатським повітрям. За біологічним різноманіттям область – одна з найбільш багатих в Україні.

На заповідних територіях області охороняється більше 1000 видів судинних рослин, що становить майже 55% усієї флори Українських Карпат. Майже третина природної флори Івано-Франківщини, тобто

418 видів, потребує повної або часткової охорони. Сюди належать ендемічні та реліктові, рідкісні та зникаючі види рослин. 169 видів рослин і грибів занесені до Червоної книги України та Європейського Червоного списку, 211 – до Регіонального Червоного списку, 44 види рослинних угруповань занесені до Зеленої книги України, із них 19 – рідкісні рослинні угруповання, 18 перебувають під загрозою зникнення, 7 – типові рослинні угруповання, що підлягають охороні. Тваринний світ – один із компонентів природних ресурсів області.

Різноманітність і багатство природних ландшафтів і вигідне географічне розташування стали передумовою розвитку своєрідної рідкісної фауни, котра, порівняно з іншими регіонами України, значно багатша. Хребетні представлені 435 видами, ссавці – 74 видами, птахи – 280 видами, 128 видів зникаючих тварин занесені до Червоної книги України. Збереження біотичного й ландшафтного різноманіття шляхом створення нових і вдосконалення наявних заповідних територій, формування регіональної

екологічної мережі є одним із пріоритетних напрямків розвитку заповідної справи в Івано-Франківській області [3; 4].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Метою статті є провести аналіз стану природно-заповідного фонду області та вказати шляхи його збереження та розширення.

Виклад основного матеріалу. Стратегічним напрямом мінімізації негативних наслідків антропогенного впливу на екосистеми як в Україні, так і в Європі є ефективна природоохоронна політика, суть якої полягає в охороні, збереженні та відновленні природного стану довкілля шляхом формування об'єктів природно-заповідного фонду з високим рівнем біорізноманіття. Як засвідчує світовий досвід, створення природно-заповідних об'єктів є найбільш досконалою формою охорони довкілля. Унаслідок цього забезпечуються сприятливі умови для збереження рослинного й тваринного світу, ландшафтів, а також еталони природних екосистем для наукових і практичних досліджень [5].

Природно-заповідний фонд Івано-Франківської області нараховує 474 території й об'єкти загальною площею 218,8 тис. га, що становить 15,7% від загальної площі області, зокрема 33 об'єкти загальнодержавного значення площею 131,6 тис. га та 441 об'єкт місцевого значення площею 87,2 тис. га.

Протягом останніх років спостерігалася тенденція до збільшення площі природно-заповідного фонду області. Порівнюючи з 2008 роком, на початок 2017 року площа природно-заповідного фонду області зростає з 195,9 тис. га до 218,8 тис. га (відсоток заповідності області зріс із 14% до 15,7% від загальної площі області) (табл. 1) [6].

Як зазначено в таблиці 1, природно-заповідний фонд області становить природний заповідник «Горгани» площею 5,3 тис. га; 5 національних природних парків загальною площею 120,3 тис. га (Карпатський національний природний парк, національний природний парк «Гуцульщина», Галицький національний природний парк, національний природний парк «Синьогора», національний природний парк «Верховинський»); 3 регіональні ланд-

Таблиця 1

Динаміка структури природно-заповідного фонду

№ з/п	Категорія територій і об'єктів ПЗФ	На 01.01.2015 року		На 01.01.2016 року		На 01.01.2017 року	
		Кількість, од.	Площа, га	Кількість, од.	Площа, га	Кількість, од.	Площа, га
1	Природний заповідник	1	5344,2	1	5344,2	1	5344,2
2	Національні природні парки	5	120 339,7	5	120 339,7	5	120 339,7
3	Регіональні ландшафтні парки	3	38 417,0	3	38 417,0	3	38 417,0
4	Заказники загальнодержавного значення	64	45 929,74	64	45 929,74	64	45 929,74
	місцевого значення	10	5423,8	10	5423,8	10	5423,8
5	пам'ятки природи загальнодержавного значення	54	40 505,94	54	40 505,94	54	40 505,94
	місцевого значення	189	1236,38	189	1236,38	189	1268,38
6	Дендрологічні парки загальнодержавного значення	12	374,4	12	374,4	13	374,4
	місцевого значення	177	861,9	177	861,9	176	884,9
7	Парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	7	152,96	7	152,96	7	152,96
	місцевого значення	3	142,0	3	142,0	3	142,0
8	Парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	4	10,96	4	10,96	4	10,96
	Парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	8	84,2	9	90,4	9	90,4
9	Заповідні урочища загальнодержавного значення	1	7,0	1	7,0	1	7,0
	місцевого значення	7	77,2	8	83,4	8	83,4
10	Заповідні урочища РАЗОМ	196	7319,8	196	7319,8	196	7319,8
11	Фактична площа ПЗФ	–	–	–	–	–	–
12	Фактична площа ПЗФ	473	218 830,18	474	218 830,18	474	218 828,18
13	% фактичної площі ПЗФ від площі області	15,7		15,7		15,7	

* Площа територій і об'єктів ПЗФ без урахування площі тих об'єктів ПЗФ, що входять до складу територій інших об'єктів ПЗФ.

**Природно-заповідні території й об'єкти в розрізі адміністративних районів і міст
обласного підпорядкування Івано-Франківської області**

№ з/п	Адміністративні райони, міста	Загальна площа району, тис. га	Об'єкти ПЗФ, тис. га	% ПЗФ
1.	Богородчанський	79,9	15,001	18,8
2.	Верховинський	125,4	33,529	26,7
3.	Галицький	72,3	14,685	20,3
4.	Городенківський	74,7	14,422	19,3
5.	Долинський	124,8	13,335	10,7
6.	Калуський	64,7	4,754	7,3
7.	Коломийський	102,6	0,62	0,6
8.	Косівський	90,3	50	55,4
9.	Надвірнянський	129,4	9,647	7,5
10.	Рогатинський	81,5	0,285	0,3
11.	Рожнятівський	130,3	5,201	4
12.	Снятинський	60,2	0,113	0,2
13.	Тисменицький	73,6	9,389	12,8
14.	Тлумацький	68,4	5,619	8,2
15.	Болехівська міська рада	30	2,899	9,7
16.	м. Івано-Франківськ	8,4	0,054	0,7
17.	м. Калуш	6,5	0	0
18.	м. Коломия	4,1	0,007	0,2
19.	м. Яремче	65,7	39,266	59,8
По області		1392,8	218,83	15,7

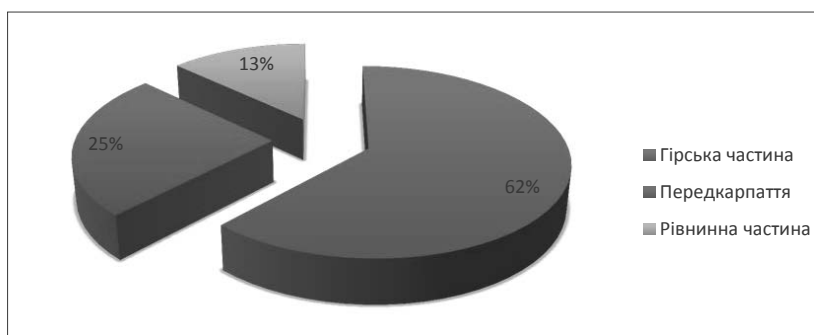

Рис. 1. Фізико-географічне районування заповідних об'єктів Івано-Франківської області

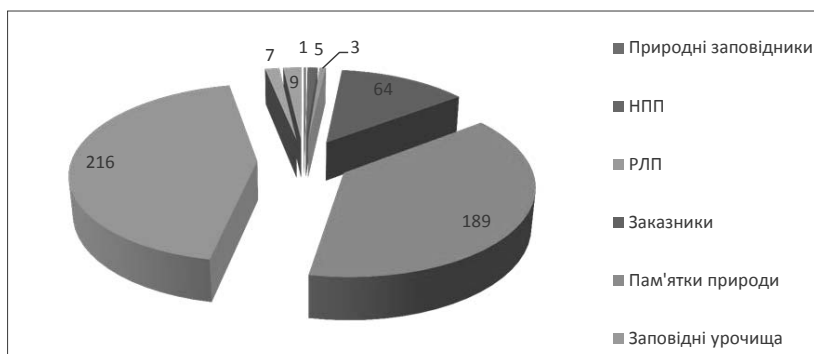

Рис. 2. Структура територій і об'єктів ПЗФ Івано-Франківської області за кількістю (шт.)